

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 290/2011-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. novembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti Mgr. C. Š., N., B. U., N., a Mgr. J. U., K., zastúpených advokátom Mgr. Dr. A. K., Ž., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaniach vedených pod sp. n. 4 D 1413/1994 a sp. zn. 4 D 193/1993 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. C. Š., B. U. a Mgr. J. U. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaniach vedených pod sp. zn. 4 D 1413/1994 a sp. zn. 4 D 193/1993 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Čadca p r i k a z u j e , aby v konaniach vedených pod sp. zn. 4 D 1413/1994 a sp. zn. 4 D 193/1993 konal bez zbytočných pried'ahov.

3. Mgr. C. Š., B. U. a Mgr. J. U. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každému z nich v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré j e Okresný súd Čadca p o v i n n ý zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca j e p o v i n n ý uhradiť Mgr. C. Š., B. U. a Mgr. J. U. trovy právneho zastúpenia v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. Dr. A. K., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2011 doručená sťažnosť Mgr. C. Š., N., B. U., N., a Mgr. J. U., K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 4 D 1413/1994 a sp. zn. 4 D 193/1993.

Sťažovatelia v sťažnosti podrobne opísali priebeh dedičského konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 D 1413/1994 po poručiteľke J. Š., zomrelej 1. decembra 1994, a okrem iného uviedli:

„Dňa 05. 12. 1994 bol OS v Čadci doručený úmrtný list, čo založilo dôvod na začatie dedičského konania po zomrelej J. Š. OS následne vydal uznesenie o začatí dedičského konania a poveril súdneho komisára... na prejednanie dedičstva. Dňa 16. 01. 1995 bola spísaná úradná zápisnica o predbežnom šetrení notárom...

dňa 14. 07. 2005 bola notárom spísaná zápisnica a vytýčený termín pojednávania na deň 04. 08. 2005, na ktorom bolo vyhlásené uznesenie o dedičstve, ktoré dňa 13. 09. 2005 zaslal notár spolu so spisom OS.

Dňa 30. 11. 2005 OS doručoval uznesenie o dedičstve účastníkom konania. Dňa 19.12.2005 podali účastníci konania Š. Š., E. Š. a J. Š. odvolanie proti uzneseniu o dedičstve. Dňa 03. 01. 2006 bol spis predložený KS Žilina za účelom rozhodnutia o odvolaní proti uzneseniu o dedičstve...

Dňa 11. 01. 2007 bol spis z KS Banská Bystrica vrátený OS Čadca s tým, že odvolací súd svojím rozhodnutím sp. zn.: 9CoD/4/2006 potvrdil uznesenie OS vo výroku o určení všeobecnej ceny dedičstva, v ostatných častiach uznesenie o zrušil a vec vrátil na ďalšie konania.

Dňa 16. 01. 2007 OS doručoval uznesenie KS v Žiline účastníkom konania a následne 09. 02. 2007 bol spis zaslaný súdnemu komisárovi na ďalší postup. Dňa 14. 02. 2007 súdny komisár dotazoval OS, či je podaný návrh o neplatnosť závetu, resp. či bolo začaté konanie pod spis. zn.: 13C/198/2005. Dňa 13. 03. 2007 bolo z registra OS zistené, že sa vedie konanie o určenie neplatnosti závetu.

Dňa 15. 03. 2007 vydal OS uznesenie v konaní spis. zn.: 4D 1413/1994, ktorým prerušil do právoplatného skončenia súdneho konania o neplatnosť závetu vedeného pod spis. zn.: 13C/198/2005... OS dňa 23. 10. 2007 záznamom kancelárie zisťoval, či vec vedená pod spis. zn.: 13C/198/2005 nie je právoplatne skončená.

Dňa 20. 09. 2007 po podanom podnete zo dňa 18. 09. 2007 Kancelária verejného ochrancu práv oznámila sťažovateľom, že po preverení ich sťažnosti zistil ombudsman vo veci spis, zn.: 4D 1413/1994 5 období, kedy v dôsledku nekonania OS Čadca došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov...

spolu... v trvaní 116 mesiacov, teda viac ako 9,5 roka...

Po uvedených prieťahoch podľa vyjadrenia verejného ochrancu došlo k prieťahom, ktoré však sú spojené s objektívnym dôvodom prerušením konania a to potrebe vyčkať na rozhodnutie vo veci neplatnosti závetu vedenej pod spis. zn.: 13C 198/2005...“

Sťažovatelia v ďalšom poukázali na to, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 198/2005 o neplatnosť závetu po poručiteľke (do právoplatného skončenia

ktorého bolo prerušené dedičské konanie vedené pod sp. zn. 4 D 1413/1994) už bolo právoplatne skončené a napriek tomu v namietanom dedičskom konaní okresný súd „neodstránil stav právnej neistoty meritórnym rozhodnutím o dedičstve“.

Sťažovatelia v sťažnosti podrobne opísali aj priebeh dedičského konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 D 193/1993 po poručiťovi J. Š., zomrelom 10. decembra 1992, a okrem iného uviedli:

„Prieťahy v súdnom konaní, ktoré sa týkajú druhej časti sťažnosti smerujú sťažovatelia proti postupu v konaní vedenom na OS Čadca pod spis, zn.: D 193/1993 po zomrelom poručiťovi J. Š.

Uvedené konanie začalo dňa 03. 02. 1993, kedy OS bol doručený úmrtný list, na čo OS 03. 03. 1993 uznesením začal dedičské konanie a poveril notára prejednaním dedičstva. Ten dňa 17. 03. 1993 vyhotovil zápisnicu o predbežnom šetrení a následne druhú zápisnicu dňa 15. 04. 1993. ...

Dňa 12. 01. 1995 bolo na uskutočnenom pojednávaní vydané rozhodnutie v predmetnom dedičskom konaní...

Uvedené rozhodnutie dňa 10. 10. 1995 OS doručil účastníkom konania. Účastníci konania 19. 10. 1995 až 26. 10. 1995 podali uvedenému rozhodnutiu odvolanie.

Dňa 11. 01. 1996 bol spis vrátený z KS Banská Bystrica po prejednaní odvolania účastníkov spolu s rozhodnutím, ktorým KS zrušil rozhodnutie OS a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Toto uznesenie KS bolo doručené cestou OS dňa 19. 01. 1996...

Dňa 26. 08. 1999 bolo vytýčené pojednávanie notárom na deň 07. 09. 1999, na ktorom došlo k rozhodnutiu vo veci. Dňa 19. 11. 1999 bol spis návrhom rozhodnutia doručený OS. Dňa 08. 12. 1999 bol rozhodnutie doručené účastníkom konania, proti ktorému dňa 27. 12. 1999 podali účastníci konania Š. Š. a E. Š. odvolanie. Dňa 09. 03. 2000 bol spis zaslaný KS v Banskej Bystrici na rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu o dedičstve. Dňa 09. 02. 2001 KS vrátil spis OS s tým, že KS zrušil rozhodnutie OS o dedičstve a vrátil vec na ďalšie konanie... pojednávanie... bolo... odročené na deň 19. 02. 2002, na ktorom bolo rozhodnuté vo veci. Dňa 30. 08. 2002 notár vrátil spis OS spolu s návrhom rozhodnutia...

Dňa 15. 05. 2003 bolo vydané uznesenie pod spis. zn.: D 193/1993-206, ktorým bolo konanie v predmetnej dedičskej veci prerušené do právoplatného rozhodnutia vo veci vedenej OS Čadca pod spis. zn.: 10C 328/2002...

Dňa 06. 12. 2004, 13. 06. 2005, 06. 04. 2006, 05. 06. 2006, 29. 06. 2007 notár zisťoval prostredníctvom OS Čadca, či bola vec vedená pod spis. zn.: 10C 328/2002 právoplatne ukončená...

verejný ochranca práv v konaní vedenom OS Čadca pod spis, zn.: D 193/1993 zistil dve obdobia, v ktorých došlo k porušeniu práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa ust. čl. 48 ods. (2) Ústavy SR... v trvaní 33 mesiacov... 9 mesiacov...“

Sťažovatelia ďalej vo vzťahu k obom namietaným konaniam uviedli:

„Po obdobiach, ktoré uviedol verejný ochranca práv... do dnešného dňa bolo súdom vykonaných niekoľko personálnych zmien a podané sťažnosti zo strany sťažovateľov, ku ktorým sa vyjadroval predseda OS Čadca. Vo svojich vyjadreniach v konečnom dôsledku uznal prietahy, ospravedlňoval to však tým, že nie sú právoplatne ukončené občiansko-právne konania 10C 328/2002 resp. 13C/198/2005, ktoré však nie sú ukončené z dôvodov, ktoré by mali spočívať na strane sťažovateľov a preto tvrdíme, že súd porušil právo sťažovateľov na prejednanie veci a rozhodnutie bez prietahov, čím porušil ústavné práva sťažovateľov.

V danom prípade boli zo strany súdu vykonávané často neefektívne úkony, ktoré viedli k prietahom.

Z priebehu konania jednoznačne vyplýva, že k prietahom dochádza najmä v dôsledku postupu Okresného súdu v Čadci, ustanoveného súdneho komisára, ale aj ďalších orgánov, ktoré boli dožiadané či už súdom alebo súdnym komisárom. Súd však neprijal žiadne účinné opatrenia v konaní, ktoré by zabránili prietahom v konaní a preto tvrdíme, že v plnom rozsahu zodpovedá za porušovanie ústavných práv.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že súdne konania trvajú cca 18, resp. 17 rokov bez toho, aby bola vec právoplatne skončená.

Sťažovatelia tvrdia, že k prietahom v konaní dochádza hlavne zavinením súdu. Aj keby pripustili, že k prietahom dochádza z dôvodu zložitosti sporu, nemožno tým

ospravedlniť častú pasivitu, resp. neproduktívne konanie súdu. Vlastným konaním, či pasivitou sťažovatelia k prietahom neprispeli.

Sťažovatelia tvrdia, že uvedeným postupom Okresného súdu v Čadci bolo porušené ich právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov, vyplývajúce z čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Toto ich stanovisko dňa 24. 04. 2009 potvrdil aj predseda OS v Čadci vo svojej odpovedi na sťažnosť na prietahy v konaní pod spis. značkou Spr. 590/09, kde konštatuje, že zo strany súdu boli spôsobené prietahy v konaní, za čo sa ospravedlnil. Do dňa podania tejto sťažnosti od uvedeného vyjadrenia predsedu OS v Čadci sa vykonalo niekoľko úkonov, ktoré však z dôvodov na strane súdu nezabezpečili taký postup v konaniach, ktoré by vyústilo účinnej ochrane práva sťažovateľov, nakoľko nie je v nich právoplatne rozhodnuté.“

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľov... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej Republiky a... čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu v Čadci v konaniach vedených pod... č. k.: D 1413/1994 č. k.: D 193/1993 bolo porušené...

Okresnému súdu v Čadci v konaní vedenom pod... č. k.: D 1413/1994, č. k.: D 193/1993 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov...

Sťažovateľom... priznáva finančné zadostučinenie každému jednotlivo v sume 15.000.- EUR, ktoré je Okresný súd v Čadci povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...

Okresný súd v Čadci je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 261,82 € na účet právneho zástupcu Mgr. Dr. A. K...“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov uznesením č. k. I. ÚS 290/2011-11 z 24. augusta 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 1319/11 z 3. októbra 2011, v ktorom podrobne vymenoval jednotlivé úkony v namietaných konaniach a v nadväznosti na to uviedol: „... *konštatujem prietahy v konaní vo veci 4D 1413/94 ako aj vo veci 4D 193/93. K prietahom v konaní však prispeli i samotní účastníci konania, ktorí podávali voči rozhodnutiam odvolania, spisy bolo potrebné zasielať na krajský súd, odkiaľ boli nášmu súdu vrátené po dlhšom časovom období.*“

K vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko právny zástupca sťažovateľov v podaní zo 17. októbra 2011, v ktorom zdôraznil, že „*Sťažovatelia v rade 1/ až 3/ svojim konaním nespôsobovali žiadne prietahy, ktoré by im mohli byť kladené za vinu. Skutočnosť, že protistrana v predmetných konaniach podávala opakovane opravné prostriedky, ktoré boli nedôvodné, nie je možné dávať za vinu sťažovateľom, naopak porušovateľ práva bol povinný z titulu svojej autority zabezpečiť účinnú ochranu práv sťažovateľov. Sťažovatelia nie sú spôsobilí posúdiť mieru spôsobených prietahov zo strany KS a preto považujú svoju sťažnosť ako dôvodnú.*“.

Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení z 3. októbra 2011 a právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení zo 17. októbra 2011 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorých každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj čl. 38 ods. 2 listiny) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchlá a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom oboch posudzovaných konaní je prejednanie dedičstva po zomrelých poručiťoch (po poručiťke J. Š., zomrelej 1. decembra 1994, konanie vedené pod sp. zn. 4 D 1413/1994 a po poručiťovi J. Š., zomrelom 10. decembra 1992, konanie vedené pod sp. zn. 4 D 193/1993). Sťažovatelia majú postavenie účastníkov v oboch konaniach ako dedičia poručiťov. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto vec nemožno posúdiť ako právne a skutkovo zložitú. Nie je možné konštatovať právnu či skutkovú zložitosť veci ani vzhľadom na početnosť účastníkov konania či rozsah predmetu prejednávaných dedičstiev.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj čl. 38 ods. 2 listiny). Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v posudzovaných konaniach svojím správaním nijako neprispeli k priet'ahom v konaní ani k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd v nadväznosti na obsah vyjadrenia okresného súdu poznamenáva, že využitie zákonných procesných oprávnení (napr. dostupných opravných prostriedkov) či už sťažovateľmi, alebo ostatnými účastníkmi súdneho konania nie je možné hodnotiť ako také správanie účastníka, ktoré prispelo ku vzniku priet'ahov v konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd pri vyhodnotení priebehu oboch skúmaných dedičských konaní opísaného v s'ťažnosti, vo vyjadrení okresného súdu a zisteného aj z pripojeného spisu konštatuje:

- Dedičské konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 D 1413/1994 po poručiťke J. Š. sa začalo v decembri 1994. Uznesením okresného súdu z 15. marca 2007 bolo konanie vo veci právoplatne prerušené do právoplatného skončenia súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 198/2005 o neplatnosť závetu spísaného poručiťkou (ktoré sa začalo 19. decembra 2005). Dôvod prerušenia konania zanikol 1. februára 2008, keď bolo právoplatne ukončené súdne konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 198/2005. Konanie vo veci sp. zn. 4 D 1413/1994 dosiaľ nie je právoplatne skončené.

- Dedičské konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 4 D 193/1993 po poručiťovi J. Š. sa začalo v marci 1993. Uznesením okresného súdu z 15. mája 2003 bolo konanie vo veci právoplatne prerušené do právoplatného skončenia súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 10 C 328/2002 o neplatnosť závetu spísaného poručiťom (ktoré začalo 12. decembra 2001). Ústavný súd 25. októbra 2011 na okresnom súde zistil, že súdne konanie vedené pod sp. zn. 10 C 328/2002 nie je právoplatne skončené a v nadväznosti na túto skutočnosť aj konanie vo veci sp. zn. 4 D 193/1993 dosiaľ nie je právoplatne skončené.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na celkovú dĺžku konania v spojení s tým, že dosiaľ ani jedno z posudzovaných konaní nebolo právoplatne skončené, neefektívna činnosť, resp. nečinnosť okresného súdu charakterizuje obe posudzované konania ako celok, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné hodnotiť sporadické úkony okresného súdu. Ústavný súd súčasne poznamenáva, že obdobie prerušenia konania nie je možné pripísať na vrub postupu okresného súdu, keďže v posudzovaných prípadoch boli dané objektívne dôvody na takéto prerušenie. Pri celkovom hodnotení veci nie je možné opomenúť ani okolnosť, že konanie vedené pod sp. zn.

4 D 1413/1994, ktoré začalo v decembri 1994, bolo prerušené od marca 2007 do februára 2008 a v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu nič nebránilo okresnému súdu vo veci konať. V konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 D 193/1993 (ktoré začalo v marci 1993, pozn.) prerušenie trvá od mája 2003 až dosiaľ. Napriek tomu, že označené konanie je prerušené, ústavný súd hodnotil postup okresného súdu ako postup vyznačujúci sa neefektívnosťou (vzhľadom na jeho doterajšiu dĺžku a najmä dĺžku konania do jeho prerušenia).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v posudzovaných konaniach došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez prieťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € každému sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkový priebeh posudzovaného súdneho konania, jeho prerušenie z objektívnych dôvodov a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých preťahoch v posudzovanom konaní.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovatelia boli vo veci úspešní, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom

pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu zo sumy 741 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 €. Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny v sume 123,50 € sa zníži o 50 % z dôvodu, že ide o spoločné úkony pri zastupovaní troch osôb, a po znížení predstavuje 61,75 €. Každému zo sťažovateľov vznikol nárok na náhradu trov právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby v sume 61,75 € a dvakrát po 7,41 € režijný paušál, t. j. u jedného sťažovateľa v sume 138,32 € a spolu u troch sťažovateľov v sume 414,96 €. Sťažovatelia si neuplatnili zvýšenú náhradu tarifnej odmeny z dôvodu zastupovania viacerých sťažovateľov jedným advokátom podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, a preto im ústavný súd priznal len nimi uplatnenú náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 €. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2011